

ИСТОРИЯ НА АДВЕНТНИТЕ ДОКТРИНИ

Христофор Колумб, изследвателят, който открил Америка, очаквал Пришествието да се състои през 1656 г. Своите аргументи в полза на тази дата той излага през 1501 г. в едно писмо до краля на Испания¹.

Континентът бил заселен в своите най-перспективни райони от хора, посветени на Евангелието. Бащите поклонници пристигнали с кораба „Мейфлауър“ в Плимут Рок на 21 декември 1620 г. Джеймс Уайт е потомък на един от тях. Няколко години след това в Масачузетс пристигнали английски пуритани. Бащите поклонници и пуританите изследвали библейските пророчества, говорели и пишели върху различни библейски теми. Нова Англия често била наричана „Библейската република“, защото хората търсели в Библията ръководство за всички проблеми в живота. Дори в улавните им закони се цитирали буквално стихове от Библията.

През XVII век в Америка излезли голям брой книги за Второто пришествие. Джон Котън, Роджер Уилямс, Джон Давънпорт, Инкрийс Матър, Котън Матър, губернаторът Джоузеф Дъдли, главен съдия Самюъл Соул, Юрайън Окс, президент на Харвардския колеж, Джон Елиът, апостолът на ин-

Котън Матър на три пъти посочвал дата за Пришествието - 1697, 1716 и 1736 г.

Уилям Милър раздвижил почти един милион души от 17-те милиона жители на Щатите.

Джошуа Хаймс е един от двадесетината проповедници, присъединили се към Милър.

те години на 19 век. Но никой от тях не могъл да раздвижи цяла Америка. Историкът Джон Б. Макмастер докладва, че почти един милион души от 17-те милиона жители на Съединените щати са участвали в това движение².

През 1831 г., след петнадесетгодишно интензивно изучаване на Библията, Уилям Милър се почувствал подбуден от Духа да обяви, че Пришествието на Христос е близо. В началото на 40-те години към него се присъединили Джошуа Хаймс от Бостън,

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ НА АДВЕНТИЗМА В НОВИЯ СВЯТ

дианците, над 40 автори, духовници, държавници, адвокати, учители, лекари и историци тълкували пророчествата за второто идване на Христос. Котън Матър на три пъти посочвал дата за Пришествието - 1697, 1716 и 1736 г.

През XVIII и в началото на XIX век не по-малко благородни имена влизат в редиците на тези, които очакват и проповядват Второто пришествие на Христос - президенти на първите американски колежи, съдии, юристи, учители и голям брой духовници - Джонатан Едуардс, Самюъл Хопкинс, Тимоти Дуайт, Арън Бър, Джошуа Спалдинг - „зорни-

цата на Второто пришествие“, Илайъс Боудинът - държавен секретар и основател на Американското Библейско дружество, Лоренцо Доу. Общо през XVIII и началото на XIX век се прибавили още около 40 тълкуватели на пророчествата за Второто пришествие.

Обаче деецът, отреден да посее семето, от което щяло да избуи дървото на вестта за часа на Божия съд и вярата в Исус, бил Уилям Милър - един обикновен американски фермер. Тълкувателите от отминалите епохи оказали силно влияние върху великото движение за Второто пришествие през 40-

Джосая Лич, Чарлз Фич и двадесетина други проповедници. Вестта за Второто пришествие започнала да привлича широко вниманието.

Тогава, в течение на около пет години, тя прераснала в едно могъщо послание, което раздвижило Америка от Атлантика до Средния запад - отвъд Мисисипи, отекнало в отдалечения бряг на Пасифика, а чрез литература достигнало и до далечните краища на земята. Понякога осмивани и представяни в лъжлива светлина, Милър и неговите съратници били верни на вярата си и на своето послание.

Атмосферата на

40-те години на XIX век

В течение на около пет години вестта за Второто пришествие прераснала в едно могъщо послание, което раздвижило Америка от Атлантика до Средния запад. (На литографията - Уилям Милър проповядва.)

„През 40-те години на 19 век в Америка била много популярна френологията, съгласно която характерът на човека можел да се предположи по формата на неговия череп. През март 1842 г., когато Милър проповядвал в Медфорд, недалеч от Бостън, един християнин адвентист го убедил да посети негов приятел френолог.

Френологът нямал нищо общо с адвентизма, никога не бил срещал Милър и затова не го познал, когато започнал изследването.

„О, това е уравновесена и добре развита глава - отбелязал той, опипвайки с пръсти черепа му. - Ще кажа честно, господа, че онзи Милър би се изпотил доста, ако се заеме да убеждава този човек.“ Като премествал пръстите си понататък и като се вгледал в лицето на Милър, казал: „Вие притежавате твърде много здрав разум, за да се съгласите с безразсъдните възгледи на Милър!“

Френологът продължавал изследването си, правел хапливи изводи и сравнявал главата на пациента с главата на Милър, каквато си я представял в своето въображение. „О, как бих искал да изследвам главата на самия Милър“ - тъжно казал той, обръщайки се към своите гости. След това, опипвайки „точката на фанатизма“, се разсмял: „Хващам се на бас, че подутината на фана-

тизма на главата на стария Милър е голяма колкото моя юмрук.“ И когато френологът повдигнал за нагледност юмрука си, присъстващите се засмели весело. Те пляскали с ръце по бедрата си, опипвали се един друг по главите и размахвали юмруци. Френологът се смеел по-силно от всички.

Изследването завършило и той запитал вежливо: „Сър, кажете, моля, името си, за да го нанеса на схемата на Вашия череп.“

„Е - запънал се Милър, - че това не е толкова важно.“

„Но, сър, аз много бих искал да занеса Вашата фамилия под такава забележителна глава като Вашата. Освен всичко друго това ми е необходимо за моите изследвания.“

„Е, какво пък - отговорил пациентът неохотно, - можете да напишете под нея Милър, ако желаете.“

„Ми-? Милър?! - запънал се пък сега френологът. А как е, простете за любопитството, малкото Ви име?“

„Е, изобщо мен ме наричат Уилям Милър.“

„Джентълменът, който чете лекции върху пророчествата?“

„Същият.“

След тези думи, разтреперан от изненада, френологът се строполил в креслото си.³

Три групи вярващи

През XIX век три големи групи вярващи очакват скорошното второто идване на Христос - постмилениалистите, премилениалистите и милеристите. И макар че терминът адвентист означава привърженик на учението за скорошното идване на Христос, той се прилага само към милеристите, за да се отличават те от другите две групи очакващи това явление.

Постмилениалистите смятат, че още през милениума Христос присъства в света (но това присъствие е духовно), сатана е вързан, евреите ще възстановят своята държава в Палестина, а чрез църквата и Евангелието ще се постигне постепенно покаяние, усъвършенстване, социално подобрене и накрая триумф на християнството в настоящия свят. Христос идва лично и видимо в края на милениума.

Според премилениалистите Христос идва лично и видимо още в началото, а не в края на милениума, основава Своето царство на земята не само от праведни, но и от смъртни, т. е. още неспасени човече. Той ще управлява с желязна тояга от земния Ерусалим

(Откр. 19:15,16), където ще се възстановят храмът и жертвите, докато се стигне до последното въстание и унищожението на въстаналите народи в края на милениума.

И двете групи смятат, че през милениума на земята все още ще има грях и покаяние. И двете очакват възстановяването на еврейското царство през милениума.

Милеристите отхвърлят възгледите и на двете групи, по-специално учението за възстановяването на еврейската държава във връзка с милениума и продължаващите още хиляда години грях и покаяние. Те декларират пределно ясно, че: „Единственият милениум, за който се говори в Божието Слово, са хилядата години, които лежат между първото и второто възкресение, така както това е представено в Откр. 20 глава.“⁴

През февруари 1840 г. Джошуа Хаймс започнал да издава първото адвентно списание „Знамения на времето“. Благодарение на това адвентизмът придобил широка известност. В списанието през 1842 г. били публикувани доктрините на милеристите.

Доктрините на милеристите⁵

„**Решаваме**, че времето е окончателно настъпило за онези, които вярват във Второто пришествие на нашия Господ Исус Христос през 1843 г., да излязат своята вяра чрез делата си.

„**Решаваме**, че разглеждаме идеята за милениум, настъпващ преди Пришествието на Христос, през който целият свят ще бъде обрънат и грешниците в голямото си множество ще бъдат спасени, като страшно заблуждение.

„**Решаваме**, че никоя част от Свещените Писания на Новия Завет не ни дава дори и намек за буквалното възстановяване на евреите в стария Ерусалим.

„**Решаваме**, че идеята за продължаване на благодатното време след идването на Христос е деструктивна примамка, изцяло противоречаща на Божието Слово, което говори ясно, че когато Христос дойде, вратата ще бъде вече затворена и тези, които не са готови, няма да могат да влязат никога повече през нея.“

На следващата година в същото списание се появява разширено представяне на тези доктрини, в което присъства следният интересен текст:

„**Ние вярваме**, че никой не ще може да участва, ако не е търсил праведност чрез разкаяние и вяра в Христос, нито ако не притежава онази святост, без която никой не може да види Гос-

пода, и че онези, които желаят спасение, могат да притежават вярата на нашия отец Авраам, който вярваше в Бога и това му беше зачетено като негова праведност“⁶

Вижда се, че теологията на Милър отхвърля разбиранията на другите две групи очакващи Пришествието. Той знаел, че злите хора ще стават все по-зли, а не по-добри, защото Библията казва така във 2Тим. 3:13. Проповядвал, че видимото Второ пришествие в началото на милениума и основаването на Христовото царство само от спасените праведни е единствената надежда за преобразяването на нашата планета.

Димитър Александров Следва

1. Cristoforo Colombo, *Libro de las Profecias*, Roma, 1894, vol. 2, pp. 81, 83
 2. *A History of the People of the U. S. From the Revolution to the Civil War*, New York 1920, vol. 7, p. 136
 3. C. Mervyn Maxwell, *Tell it to the World: The Story of Seventh-day Adventists*, 1976, PPPA
 4. *The Western Midnight Cry* 2:65, Feb. 10, 1844
 5. *The Signs of the Times* 3:69, June 1, 1842
 6. *The Signs of the Times*, 5:107, June 7, 1843